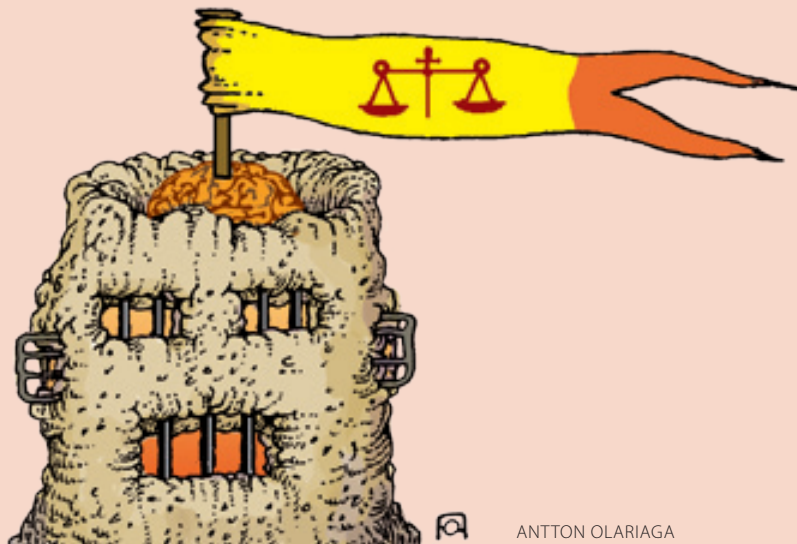

Adierazpen askatasunaz

KATIXA DOLHARE-ZALDUNBIDE
IRAKASLEA

ANTTON OLARIAGA

Egungo garaian, adierazpen askatasuna edonon eta noiznahi gorai-patua den eskubidea da: eskubide politiko, sozial, praktiko eta moralizat dauka gure gizarteak. Bizkitartean, adierazpen askatasunaren izenean, nahaske-ria sozialak, zuzengabekeriak eta bortizkeriak hedatzen ikus daitezke, bereziki sareko mundu birtualean, baina espazio publiko materialean ere bai.

Adierazpen askatasunaz preseski, bi liburu interesgarri irakurri ditut berriki, frantsesez: Pierre Vesperini-ren *La philosophie antique* (Antzinateko filosofia, Fayard, 2019) eta Monique Canto-Sperber-en *Sauver la liberté d'expression* (Adierazpen askatasuna salbatu, Albin Michel, 2021). Lehenak Europa men-debaldeko filosofiaren historia manera arrunt berri batez argitzen du, eta frogatzen on genukeela Antzinateko filosofoen uretik edatea. Hain zuzen ere, Vesperini-ren ustez, europarron mentalitatea giristinotasunean errotu hiru printzipio hauetan datza: egia baten existentzia absolutua eta egia horren bilatzeko baitezpadako premia, doktrinen bidez; arima eta gorputzaren arteko bereizketa; jende kategoria oso batzuen bazterketa (hala nola emazteak). Alderantziz, lehenagoko

philosophia elkarrizketa libre eta anizkoitzez osatua zen: eztabaidak ez ziren dogma-gatazkak, metafisikatik at zeuden. Joko atsegina zen *philosophia*, arau berezi batzuk ahalbidetu joko etiko eta estetiko emankorra, bizitzan eta jendartean zut egoteko metodo (edo bide) praktikoak eskaintzen zituena.

Monique Canto-Sperberrek, berriz, adierazpen askatasuna kontzeptu liberalaren hiru mendeko historiara lotu du, erakutsiz egun hala deitzen dugunak guti ikustekorik duela hastapeneko nozioarekin. Canto-Sperberren aburuz, interneten bereziki, jendea ez da arau etiko amankomunak errespetatuz solastatzen. Arriskua da adierazpen askatasun berri horren izenean iritzi dogmatikoen arteko polemika antzuz bete dadin espazio publikoa. Muga batzuk ez badira ezartzen –muga pragmatikoak, ez moralak–, ezin da elkar hitz egin, eta ideiak ulergaitzak bihur daitezke, denon galbide, dio autoreak. Vesperinik bezalaxe, Canto-Sperberrek amesten du espazio publikoa bilaka dadin gizabanakoen joko sana, jendetasunezkoa, haragiztatu, arraileria salbagarritz lagundua.

Pentsatzen dut eskolak eta unibert-
sitateak izan beharko luketela askata-

sun adierazpenarekin sanoki jostatzeko gune pribilegiatua, eta, nola ez, arraile-ria ernearena ere bai. Alta, horrelakorik ezinezkoa da, lehen eta bigarren mailako irakaskuntza publikoan behintzat. Ira-kaskuntza dogmatikoa da gomendatua dena: ideiak hola-hola inposatu behar dira, edo ikasleei egia ofiziala atzemanarazi behar zaie, baina hondarrean berdin da. Unibertitatean, libertate gehiago bada eztabaidaren eta irriak erakartzen duen gibelapenaren balioak transmitit-
tzeko, baina beldur naiz etorkizunean Estatuak eta gizarteak unibertitate irak-
kasleei gero eta gehiago galdegin die-
zaien ikasleak dogmaz eta doktrinaz
asetzea.

Ez dakit jendartea aski zohituko den serio-ski jostatzen hasteko, egiez, katixi-
mez eta predikuez trufatzeko, ez eta ere
zein heinetan posible litzatekeen gizar-
teak iraun dezan bere buruarekin ho-
rrela jostetan. Anartean, garai zalapar-
tatsu hauetan, gozatzen ditut eztabaida
sakonak nire posizioak partekatzen ez
dituzten pertsona *philosophia* zaleekin,
eta maite ditudan jendearekin prezatzen
ere arraileria une guziak. Zorion tarte
berdinak zuri ere gozamen iturri izan
bekizkizu, irakurle! ●